

STATSRÅDETS
SVENSKA
SPRÅKNÄMND

Språkråd

Översättningsverksamheten vid statsrådet samlad	3
Språknämndens sammansättning 2016–2018	4
Statsrådets svenska språknämnds höstseminarium ...	5
Upphandlingen av tågtrafik på nya spår	6
Mediespråk 2016	11
Slaftips	12
Ändringssökande ur översättarens perspektiv	13
På nya platser	15

Statsrådets svenska språknämnd finns på adressen

www.vnk.fi/spraknamnden

På webbplatsen finns information om nämnden och om dess verksamhet och sammansättning. Där hittar du också alla nummer av Språkråd i pdf-format från och med Språkråd 1/2001. På webbplatsen finns dessutom nämndens rekommendationer, handboken Svenskt lagspråk i Finland (Slaf) och mallar och ordlistor.

Frågor och initiativ till Statsrådets svenska språknämnd

kan sändas per e-post.

Prenumerationer på Språkråd, adressändringar och annulleringar:

per e-post eller post. Se kontaktinformation nedan.

Språkråd distribueras i tryckt form per post och i pdf-format per e-post.

Språkråd sänds gratis till beställaren.

Redaktör: Kitty Fogelholm
Ombrytning: Anja Järvinen
Illustrationer: Anita Strandberg
Kopiering: Statsrådets kansli, upplaga 1 100 ex.
Kontaktinformation:
Statsrådets svenska språknämnd
Svenska språkenheten
PB 23, 00023 STATSRÅDET
spraknamnden@vnk.fi

ÖVERSÄTTNINGSVERKSAMHETEN VID STATSRADET SAMLAD

Det har nu gått ett drygt år sedan statsrådets förvaltningsenhet inledde sin verksamhet den 1 mars 2015 i statsrådets kansli. Grundandet av förvaltningsenheten, som sitt namn till trots är kansliets största avdelning med en personal på drygt 400 personer, är en av de största strukturella reformerna av centralförvaltningen under vår självständighetstid.

I den nya förvaltningsenheten har man samlat ministeriernas gemensamma sakkunnigtjänster, bl.a. ekonomi-, personal- och informationsförvaltningstjänster, översättnings- och språktjänster samt intern kommunikation. Sakkunnigtjänsterna är indelade i fem sektorer, av vilka översättnings- och språksektorn har en personalstyrka på 66 personer. Sektorn erbjuder översättnings- och språktjänster till alla ministerier och den består av tre enheter, svenska språkenheten, enheten för främmande språk och stödenheten för språktjänster.

Tidigare hade varje ministerium egna översättare och vid statsrådets kansli fanns statsrådets translatorsbyrå som huvudsakligen ansvarade för författningsöversättningen till svenska. I och med omorganiseringen hör alla översättare och språkexperter organisatoriskt till någon av översättnings- och språksektorns tre enheter. Även om verksamheten nu är samlad är en del av översättarna fortsättningsvis placerade i ministerierna.

Svenska språkenheten är sektorns största enhet med för närvarande 42 översättare. Enheten är indelad i två författningsöversättningsgrupper och en aktualitetsöversättningsgrupp, och den ansvarar för översättningen av regeringspropositioner, förordningar, handlingar som behövs vid regeringens och ministeriernas beslutfattande, pressmeddelanden, tal, rapporter mm. Enheten betjänar också republikens presidents kansli i fråga om översättning till svenska.

Enheten för främmande språk har 17 översättare och ansvarar för översättningen av texter till engelska och ryska, såsom handlingar som behövs i ministeriernas internationella verksamhet, pressmeddelanden och tal, men även i allt större utsträckning översättning av finsk lagstiftning huvudsakligen till engelska.

I stödenheten för språktjänster har man samlat funktioner som är gemensamma för de båda språkenheterna, dvs. terminologtjänster och språkteknologer. Stödenheten sköter också anskaffningen av översättningar från externa leverantörer.

Översättnings- och språksektorn översätter 60 000–90 000 sidor per år. Av dessa utgör översättningen till svenska 60 %, engelska 30 % och övriga språk 10 %.

Översättarnas arbete i sig har inte påverkats i särskilt stor grad av organisationsreformen. De tidigare ministerieöversättarna fortsätter att betjäna sina forna arbetsgivare och statsrådets translatorsbyrås författningsöversättare fortsätter som författningsöversättare. En samlad organisation ger emellertid många fördelar såsom användning av gemensamma översättningsminnen, möjlighet att bredda eller fördjupa sitt kunnande och bättre möjligheter att rikta resurserna.

I oktober 2015 flyttade översättnings- och språksektorn till öppet kontor i fastigheten Arppeanum som tidigare inhyste Helsingfors universitets museum. Att flytta från egna kontorsrum till öppet kontor har varit en rätt stor omställning för många. När vi småningom hittat nya arbetsrutiner börjar fördelarna med öppet kontor ändå överväga nackdelarna. Också översättningsarbetet är mer mångfacetterat i dag och den nya kontorsmiljön möjliggör spontana möten och grupparbete bättre än ett traditionellt kontor. Möjligheten till avskildhet är dock något som många översättare tidvis saknar.

 Katarina Petrell
enhetschef för svenska språkenheten

SPRÅKNÄMNDENS SAMMANSÄTTNING 2016–2018

Medlemmarna i statsrådets svenska språknämnd förordnas av statsrådet för tre år i sänder. Nämndens sammansättning 1.1.2016–31.12.2018 är följande:

Katarina Petrell, ordförande, enhetschef, statsrådets kansli, **Ann-Marie Malmsten**, vice ordförande, lagstiftningsråd, lagberedningsavdelningen, justitieministeriet, **Mikael Ekholm**, gruppchef, statsrådets kansli, **Carola Grönholm**, översättare, Folkpensionsanstalten, **Kari Raunio**, översättare, riksdagens svenska byrå, **Rune Skogberg**, lingvist, **Eivor Sommardahl**, specialforskare, svenska avdelningen vid Institutet för de inhemska språken, **Anneli Tahvanainen**, lagstiftningsråd, statsrådets kansli. Sekreterare är **Kitty Fogelholm**, översättare, statsrådets kansli.

Språknämndens uppgifter och arbetsmetoder beskrivs i statsrådets förordning om statsrådets svenska språknämnd (1037/2000). Språknämnden har bl.a. till uppgift att

- vara ett samordnande organ i frågor som gäller de statliga myndigheternas svenska språkbruk, särskilt lagspråket,
- arbeta för ett klart och begripligt svenskt lag- och förvaltningspråk i Finland och
- ta initiativ och vidta åtgärder för förbättrande av de statliga myndigheternas svenska språkbruk.

För att samordna översättnings- och granskningsverksamheten ger språknämnden ut handboken *Svenskt lagspråk i Finland* (Slaf). En ny omarbetad upplaga av Slaf kommer ut i slutet av detta år. Språknämnden arrangerar seminarier om aktuella teman för översättare av lag- och förvaltningstexter.

Frågor och initiativ kan sändas till språknämnden per e-post eller post, se kontaktinformationen på insidan av pärmen.

SVENSK-FINSKT ÖVERSÄTTARSEMINARIUM

Datum: 6–7 oktober 2016

Plats: Tavastehus

Pris: 350 euro (medlemmar i Finlands översättar- och tolkförbund)
450 euro (icke-medlemmar)

Sista anmälningsdag: 15 augusti 2016

OBS! 30 euros rabatt på anmälningar senast den 15 juni

Mer information och anmälningsblankett: www.sprakinstitutet.fi/su-ru

Arrangörer:

Institutet för de inhemska språken

Finlands översättar- och tolkförbund

STATSRÅDETS SVENSKA SPRÅKNÄMND'S HÖSTSEMINARIUM

Statsrådets svenska språknämnds ordnade ett seminarium för inbjudna lagöversättare i oktober 2015 i Helsingfors. Seminariet var välbesökt med cirka 50 deltagare.

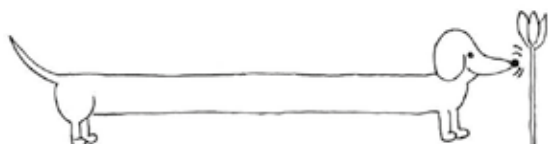
Nina Martola, avdelningsschef för svenska avdelningen vid Institutet för de inhemska språken, presenterade Språkbankens Korp. Korp är Språkbankens konkordansverktyg med en bred samling korpusar, där även finlandssvenska texter ingår. Vid demonstrationen kunde man se hur stor nytta man kan ha av Korp. Det finns en mängd olika sökmöjligheter och materialet är verkligen omfattande. På webbsidan för Institutet för de inhemska språken, www.sprakinstitutet.fi/sv/sprakhjalp/sprakhjalp/sprakbanken_korp, finns *Lilla Korpskolan*, som lättfattligt hjälper en att komma igång. För närmare information finns det i Korp en användarhandledning bakom kugghjulet längst upp till höger. Martola konstaterade att det är bättre att söka i Korp än att googla, eftersom man då vet, och själv väljer, vad man söker i.

Carolina Slangus-Forss, laggranskare vid justitieministeriets laggranskningsavdelning, föreläste om aktualiteter på laggranskningsfronten. Inledningsvis konstaterade hon att laggranskningens uppgift är att göra lagtexten som helhet så begriplig som möjligt för läsaren. Observationer som laggranskningen gjort under den senaste tiden är bl.a. att frekvensen av "ska" börjar bli lite för hög. Som exempel kan nämnas att formuleringen *bolaget har rätt att* är att föredra i stället för *ska bolaget ha rätt att*. När det gäller ändringar som görs i lagar som har samband med en proposition är det bra att vara restriktiv i fråga om ändringar i texten om lagen inte hör till föredragandens ministerium, eftersom sådana ändringar kräver föredragningstillstånd (*esittelylupa*) från det ministerium som ansvarar för lagen.

Slangus-Forss underströk vikten av att lita på det föregående ledets, dvs. lagöversättarens, arbete, eftersom laggranskningen inte har resurser att ägna sig åt termarbete utan bör kunna lita på att översättaren har utrett termerna. Några saker som Slangus-Forss bad översättare att hålla i minnet, bland allt det andra, är problematiken kring imperfekt/perfekt, från/efter och inom en vecka från/senast en vecka efter. Och så heter det *första hjälpen*, inget annat. Man ska också vara uppmärksam med översättningen av *keskeytyä* (avstanna) och *katketa* (avbrytas) i fråga om preskription, eftersom de betyder olika saker. I fråga om *lausunnon tilaaja on se joka* går det utmärkt att på svenska skriva *det är beställaren av utlåntagandet som ska*.

Eeva Attila, laggranskare vid justitieministeriets laggranskningsavdelning, föreläste om utmaningarna när det gäller laggranskning av texter på finska. De för oss alla bekanta oklara syftningarna är svåra också för dem som har finska som modersmål. Exemplet *Näytteen ottajan, näytteen oton valvojan taikka hallussapitäjän edustajan on huolehdittava näytteenottoasiakirjan täyttämisestä* blir mycket klarare och kan inte misstolkas om man i stället skriver *näytteen ottaja, näytteen oton valvoja taikka hallussapitäjän edustaja huolehtii näytteenottoasiakirjan täyttämisestä*.

 Anita Strandberg
Svenska språkenheten vid statsrådets kansli

UPPHANDLINGEN AV TÅGTRAFIK PÅ NYA SPÅR

Kommunikationsministeriet (KM) och VR-Group Ab (VR) ingick i september 2015 ett nytt avtal om upphandling av tågtrafiktjänster. Syftet är att inrikta regeringsprogrammets spargåtgärder inom upphandlingen av kollektivtrafik så att servicenivån försämras så lite som möjligt. Avtal om upphandlad tågtrafik ingås med VR inom ramen för de anslag som ingår i regeringens budgetproposition.

Det nya avtalet gäller åren 2016–2019 och uppskattas ge staten en årlig besparing på ca 13,5 miljoner euro. Avtalet omfattar upphandling dels inom fjärrtrafiken, dels inom närtrafiken i Helsingforsregionen på de banavsnitt som inte omfattas av samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT). Det fyraåriga avtalets värde är ca 120,7 miljoner euro (inklusive mervärdesskatt). Behovet av anslag i statsbudgeten för upphandling av tågtrafik minskar från ca 43 miljoner euro år 2015 till ca 30 miljoner euro år 2016.

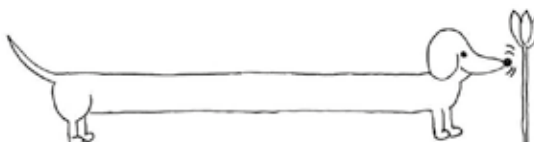
Stödet till *den avtalade tågtrafiken* sänks för att järnvägarna inte ska behöva vara så beroende av statlig finansiering. Regeringens mål är att Finland ska bli en föregångare inom trafiksektorn. Ett modigt produktivitetssprång på trafikens område är möjligt med hjälp av digitala innovationer och marknadsmässiga tjänster. I enlighet med detta ska tågtrafiktjänsterna bli mer kundvänliga och svara bättre på efterfrågan. Regeringen efterlyser nu alternativa lösningar som tjänar så många som möjligt så bra som möjligt. På sikt stärks passagerartrafiken på järnvägarna i Finland med målet att öppna marknaden för konkurrens.

Ändringarna i *den tågtrafik som upphandlas* enligt det nya avtalet trädde i kraft den 27 mars 2016. I praktiken innebär det nya avtalet att KM inte längre upphandlar passagerartjänster inom fjärrtrafiken på alla de bansträckor som ingick i det tidigare avtalet. På vissa sträckor har avgångarna blivit färre. Dessutom berör ändringarna enstaka tågturer som VR har kört som en del av *den allmänna trafikplikten*.

Inom närtrafiken i Helsingforsregionen upphörde trafiken med Y-tåg på sträckan Helsingfors–Karis. I Svenskfinland har just detta beslut väckt stor uppståndelse. Det indragna Y-tåget stannade i Böle, Alberga, Kyrkslätt, Sjundeå, Ingå och Karis. För att inte bli utan en tågförbindelse har Sjundeå kommun ingått ett avtal om ersättande tågtrafik med samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT). Nu kör Y-tåget endast mellan Helsingfors och Sjundeå med ändrade tidtabeller och stationer. I dagsläget stannar Y-tåget mellan Helsingfors och Sjundeå vid följande stationer: Böle, Hoplax, Alberga, Esbo, Masaby och Kyrkslätt.

Enligt regeringens sparprogram gäller nedskärningarna bansträckor och avgångar som har låga passagerarantal. Av alla kunder inom *avtalstrafiken* omfattas ca 6 procent av det minskade antalet avgångar. På de turer som lades ner gjordes det sammanlagt ca 550 000 resor per år, medan hela *den trafik som KM upphandlar* omfattar 9 miljoner resor per år. Tågtrafiken upphörde på 28 stationer av de sammanlagt 200 stationerna i Finland. Många av de stationer som lades ner hade mycket små passagerarmängder.

VR har cirka 300 fjärrtrafikavgångar och nästan 900 närtrafikavgångar per dag. VR Närtrafik omfattar bansträckorna från Helsingfors till flygplatsen i Vanda och till Karis, Riihimäki och Lahtis. Varje år reser 14 miljoner passagerare med fjärrtågen och 56 miljoner med tåg inom närtrafiken i Finland.

EU:s kollektivtrafikförordning

Det regelverk som styr kollektivtrafikmarknaden i Finland är EU:s kollektivtrafikförordning (EG) nr 1370/2007.

Kollektivtrafikförordningen innehåller de övergripande reglerna om hur behöriga myndigheter kan ingripa på området för kollektivtrafik för att se till att det tillhandahålls kollektivtrafiktjänster av allmänt intresse. Syftet med förordningen är att säkerställa kollektivtrafiktjänster som är tätare, säkrare, av bättre kvalitet eller billigare än den fria marknaden skulle kunna erbjuda.

I förordningen fastställs på vilka villkor de behöriga myndigheterna kan ålägga ett kollektivtrafikföretag allmän trafikplikt eller ingå avtal om allmän trafikplikt. Dessutom bestäms villkoren för ersättning för kostnaderna för allmän trafikplikt och för att bevilja ensamrätt som motprestation för fullgörande av allmän trafikplikt. Det är viktigt med tydliga regler eftersom dessa myndighetsåtgärder medför risk för att konkurrensen och handeln mellan medlemsstaterna påverkas.

EU:s kollektivtrafikförordning är tillämplig på nationell och internationell kollektivtrafik på järnväg och andra spårbundna transportsätt, och på väg.

På det nationella planet genomförs EU:s kollektivtrafikförordning genom kollektivtrafiklagen (869/2009).

Definitioner på kollektivtrafiktermer i EU:s kollektivtrafikförordning (EG) nr 1370/2007

allmän trafikplikt

krav som en behörig myndighet fastställer för att sörja för kollektivtrafik av allmänt intresse som ett kollektivtrafikföretag inte skulle ha något eget kommersiellt intresse av att bedriva utan att få ersättning, eller åtminstone inte i samma omfattning eller på samma villkor

avtal om allmän trafik

ett eller flera dokument som är rättsligt bindande och som bekräftar att en behörig myndighet och ett kollektivtrafikföretag har enats om att låta detta kollektivtrafikföretag sköta och tillhandahålla kollektivtrafik som omfattas av allmän trafikplikt

behörig myndighet

ett offentligt organ med befogenhet att ingripa på kollektivtrafikmarknaden inom ett givet geografiskt område

direkttilldelning

tilldelning av avtal om allmän trafik till ett kollektivtrafikföretag utan konkurrensutsatt anbudsprocedure

ensamrätt

ett kollektivtrafikföretags rätt att bedriva viss kollektivtrafik på en sträcka, inom ett nät eller inom ett visst område utan att andra sådana företag har en sådan rätt

ersättning för allmän trafik

varje förmån, särskilt ekonomisk, som en behörig myndighet direkt eller indirekt ger med hjälp av offentliga medel under den period den allmänna trafikplikten genomförs eller i anslutning till denna period

kollektivtrafik

persontransporttjänster av allmänt ekonomiskt intresse som erbjuds allmänheten fortlöpande och utan diskriminering

kollektivtrafikföretag

ett offentligt eller privat företag, eller en offentlig eller privat företagsgrupp, som bedriver kollektivtrafik, eller ett offentligt organ som tillhandahåller kollektivtrafiktjänster

Kluriga tågtermer: upphandlad trafik och trafik som omfattas av allmän trafikplikt

Trafikverket rekommenderar att det som på finska ofta kallas för "ostoliikenne" ersätts med termen **sopimusliikenne** som egentligen är en förkortning av **EU:n palvelusopimusasetuksen mukainen liikenne** (PSA-liikenne).

På svenska kan **sopimusliikenne** vara **upphandlad trafik, trafik som upphandlas, avtalad trafik** eller i ledigare texter **avtalstrafik**. Det heter alltså inte "köptrafik", "inköpt trafik", "inköpstrafik" eller något liknande.

Finskans **velvoiteliikenne** motsvaras av **trafik som omfattas av allmän trafikplikt, trafik som utgör allmännyttiga tjänster** eller någon lämplig omskrivning, inte "förpliktelsestrafik".

Begreppet **julkisen palvelun liikenne** motsvaras på svenska av **allmän trafikplikt** och står för de krav som en behörig myndighet fastställer för att sörja för att kollektivtrafik av allmänt intresse som ett kollektivtrafikföretag inte skulle ha något eget kommersiellt intresse av att bedriva utan att få ersättning, eller åtminstone inte i samma omfattning eller på samma villkor.

Regeringens svar på interpellationen om konsekvenserna av regeringens trafikpolitiska mål för medborgarna och för den regionala tillgängligheten 17.11.2015

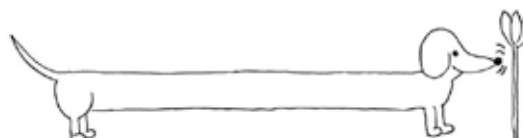
"Persontågstrafiken i Finland är indelad i olika helheter enligt avtalstyp. Det finns ett gällande koncessionsavtal mellan kommunikationsministeriet och VR om monopol inom persontågstrafiken. Genom detta monopolavtal har ministeriet påfört VR en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster när det gäller persontrafiken på järnvägarna. I gengäld har ministeriet beviljat VR monopol på persontågstrafiken på det bannät som anges i avtalet.

Monopolavtalet gäller både det monopol att idka persontågstrafik på järnvägarna som VR har beviljats, dvs. den marknadsmässiga trafiken, och den skyldighet att i gengäld idka trafik som utgör allmännyttiga tjänster, dvs. den allmänna trafikplikten. Dessutom köper kommunikationsministeriet så kallad avtalstrafik av VR. Samkommunen Helsingforsregionens trafik köper så kallad när-tågstrafik för sin egen region av VR."

I Finland finns det för närvarande följande typer av trafik med persontåg:

- 1) Trafik som bedrivs på marknadens villkor med stöd av ett avtal om ensamrätt på ett visst bannät.
VR planerar och bedriver trafiken självständigt och finansierar verksamheten med biljettintäkter.
- 2) Trafik som omfattas av allmän trafikplikt med stöd av ett avtal om ensamrätt på ett visst bannät
VR bedriver trafik i gengäld för sin monopolställning. Verksamheten är inte affärsmässigt intressant. Kommunikationsministeriet betalar ingen ersättning för trafiken, så detta är alltså inte avtalstrafik.
- 3) Fjarrtrafik som omfattas av upphandlig
Kommunikationsministeriet betalar VR ersättning för den avtalstrafik som VR bedriver.
- 4) Närtrafik som omfattas av upphandlig utanför HRT-området
Kommunikationsministeriet betalar VR ersättning för den avtalstrafik som VR bedriver på sådana banavsnitt som inte trafikeras av samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT)
- 5) Närtrafik som omfattas av upphandling innanför HRT-området
Trafiken bedrivs på det bannät som hör till Helsingforsregionens trafik (HRT). HRT betalar VR ersättning för den avtalstrafik som VR bedriver.

Sakkunnig: Iida Huhtanen, kommunikationsministeriet

I Finland kör VR tåg både i egen regi (egentrafik) och på uppdrag av andra (avtalad trafik)

Egentrafik är järnvägstrafik som VR kör på affärsmässiga grunder i första hand över längre sträckor. I dagsläget har VR ensamrätt på att köra den lönsamma, interregionala trafiken som även kallas fjärrtrafik.

I Sverige avreglerades den interregionala trafiken 2011 och andra järnvägsföretag kan nu konkurrera med SJ på samma sträckor på kommersiella villkor.

Avtalad trafik är tågtrafik som helt eller delvis körs på uppdrag av en offentlig beställare. Avtalad trafik är trafik som inte skulle bli till stånd på kommersiella villkor.

Inom fjärrtrafiken är det kommunikationsministeriet som upphandlar tågtrafik av VR. Avtalstrafiken körs med tåg som ägs av VR.

Inom närtrafiken har Helsingforsregionens trafik (HRT) rätt att upphandla tågtrafik. HRT är en samkommun som planerar och organiserar kollektivtrafiken i medlemskommunerna. Medlemskommuner är Helsingfors, Esbo, Grankulla, Kervo, Kyrkslätt, Sibbo och Vanda. HRT och dess medlemskommuner deläger tillsammans med VR de tåg som används i kortväga närtrafik.

Förutom närtågstrafik upphandlar HRT också trafiktjänster som sköts med bussar, spårvagnar, metro och färjor i huvudstadsregionen. Köpet av närtrafiktjänster ger en högre servicenivå än vad de direkta biljettinkomsterna skulle möjliggöra.

Kollektivtrafik

trafik där resenärer i organiserad form tillsammans använder ett fordon

Källa: Nationalencyklopedin

Olika typer av kollektivtrafik

Man skiljer mellan *olika typer av kollektivtrafik* beroende på hur stora avstånd som resenärerna färdas. Inom en tätort och upp till 50 kilometer från tätortens centrum kallas kollektivtrafiken *lokal*. När det gäller avstånd mellan 50 och 100 kilometer kallas kollektivtrafiken *regional*. Kollektivtrafik som färdas ännu längre sträckor kallas för *interregional*. Den kollektivtrafik som går mellan olika världsdelar kallas *interkontinental*.

Källa: Nationalencyklopedin

✍ Leila Kalliala
Svenska språkenheten vid statsrådets kansli

KÄLLOR, BAKGRUNDSMATERIAL OCH VIDARELÄSNING

Kollektivtrafikförordningen (EG nr 1370/2007)

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1370/2007 om kollektivtrafik på järnväg och väg och om upphävande av rådets förordning (EEG) nr 1191/69 och (EEG) nr 1107/70 kollektivtrafiklagen (869/2009)

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A32007R1370>

Kollektivtrafiklagen (869/2009)

<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2009/20090869>

Statsbudgeten 2016

Köp och utvecklande av kollektivtrafiktjänster (reservationsanslag 3 år)

<http://budjetti.vm.fi/indox/download.jsp?jsessionid=1E6952FB180F76766197AD1EA9B7EC-E4?lang=sv&file=/2016/taet/hallituksenEsitysRuotsi/YksityiskohtaisetPerustelut/31/30/63/63.html>

Kommunikationsministeriets pressmeddelande 16.9.2015 – Upphandlingen av tågtrafik ändras i mars 2016

<http://www.lvm.fi/pressmeddelande/4445055/upphandlingen-av-togtrafik-andras-i-mars-2016>

Riksdagens pressmeddelande 18.11.2015 – Regeringen besvarade interpellationen om trafikpolitiken

<https://www.eduskunta.fi/SV/tiedotteet/Sidor/Regeringen-besvarade-interpellationen-om-trafikpolitiken.aspx>

Interpellation om följderna av regeringens trafikpolitiska mål för medborgarna och den regionala tillgängligheten 4.11.2015

Interpellation IP 3/2015 rd

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/Kysymys/Sidor/IP_3+2015.aspx

Regeringens svar på interpellationen om konsekvenserna av regeringens trafikpolitiska mål för medborgarna och för den regionala tillgängligheten 17.11.2015

http://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/hallituksen-tavoitteena-asiakaslahtoiset-ja-palvelevat-liikennemarkkinat?_101_INSTANCE_3wyslLo1Z0ni_groupId=10616&_101_INSTANCE_3wyslLo1Z0ni_languageId=sv_SE

Julkisen liikenteen sanasto – Liikenneviraston oppaita 4/2013

Ordlista över kollektivtrafik. Trafikverket, trafiktjänster. Helsingfors 2013. Trafikverkets handböcker 4/2013. ISSN-L 1798-6591, ISSN 1798-6605, ISBN 978-952-255-345-4.

http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf3/lop_2013-04_julkisen_liikenteen_web.pdf

VR

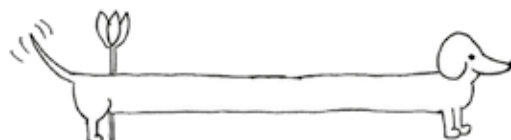
https://www.vr.fi/cs/vr/sv/etusivu_sv

Samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT)

<https://www.hsl.fi/sv>

SJ – OM SJ

<https://www.sj.se/sj/jsp/polopoly.jsp?d=18243&l=sv>

MEDIESPRÅK 2016

Vi fick lyssna till många intressanta föreläsningar på årets Mediespråk i Academill i Vasa den 22–23 januari 2016. Här presenteras ett urval.

Birgitta Agazzi arbetade före sin pensionering i 40 år med språkvård på Svenska språknämnden och Språkrådet i Sverige. Agazzi föreläste om nyord i svenskan, både så kallade fulord och finord.

Här följer några exempel på nyord av det snällare slaget:

adda – lägga till

skynka – visa sin åsikt genom att hänga ut ett skynke av en viss färg t.ex. från balkongen

värda – vara värd för något evenemang

bokhund – hund som lyssnar på barn som läser högt

kärleksbombning – bombardera någon med kärleksfulla hälsningar

nätvandra – vuxna som närvarar på nätplatser där bara ungdomar annars finns

pompekunskap – oviktig men trevlig kunskap (Karl XII:s hund hette Pompe)

lärkruta – ruta i en åker som lämnas osådd för att bli hem för en lärka (man kan köpa sådana)

Birgitta Agazzi gav 2015 ut sin tredje nyordsbok *Nyord i Svenskan. Blogg, fulbryt, pudla, rondellhund och andra nytillskott från A till Ö*.

Janina Orlov, som har översatt bland annat Sofi Oksanens och Rosa Liksoms böcker, gav exempel på översättningen av knepigheter som *tähkäpää*. I Orlovs översättning blev det flicka med rågblonda flätor som Rapunzel. Orlov konstaterade att det inte handlar om att jämföra svenskan med finskan utan att jämföra svenskan med svenskan i stället.

AnnaKarin Lith, redaktionell chef på MittMedia, föreläste om den digitala förändring som pågår för dagstidningarnas del och om hur fort det går. Hon underströk hur viktigt det är att tidningshuset dels är medvetna om att det inte finns någon återvändo, den traditionella dagstidningen är på utgång, och att denna förändring sker med en otrolig fart.

Frida Boisen, Sveriges yngsta kvinnliga kvällstidningsredaktör någonsin, föreläste med intensitet om hur man når framgång på digitala media. Boisen är numera digital chef på Bonnier Tidskrifter och har nått ut till allmänheten bland annat genom sina krönikor i Expressen. Boisens handfasta tips för digital kommunikation är att vara modig och tala från hjärtat, tänka på vad är det som får dig arg, glad, varm i hjärtat och vad är det som gör dig rädd?

Daniel Poohl, chefredaktör på tidskriften Expo, har i tiderna wallraffat de högerextrema Nationaldemokraternas led. Poohl arbetar för att förebygga intolerans med hjälp av kunskap och fakta. Poohl föreläste om hur ord används för politiska syften och hur ordens betydelse så småningom kan ändra. I Danmark har till exempel ordet anständig fått en ful klang.

Humorgruppen KAJ berättade bland annat om hur det är att arbeta på österbottnisk dialekt, förutom i Österbotten också i södra Finland och Sverige.

Lars Hedman, journalist vid Österbottens Tidning, föreläste över ordval i anknytning till personer med funktionsnedsättning och personer med utvecklingsstörning. Hedman betonade vikten av att man inte får såra någon genom sitt ordval.

Det finns utmärkta sammandrag av föreläsningarna på Mediespråks webbsida

<http://www.mediesprak.fi/seminariet.aspx>.

Klicka dig dit så får du också veta vad det innebär att dygna och få fulbryt!

 Anita Strandberg
Svenska språkenheten vid statsrådets kansli

SLAFTIPS

För- och efterled

-niminen

-niminen används ofta i kombination med ett namn för att ange t.ex. organisationsform eller kategori. På svenska ska man inte använda uttryck med "benämnda", utan i stället en kortare beskrivning av organisationsformen eller kategorin tillsammans med namnet på det sätt som framgår av exemplen nedan. Om det finns ett officiellt svenskt namn (se kapitel 8) ska det givetvis användas, vid behov med en sådan beskrivning som avses ovan.

Suomen Adventtikirkko -niminen uskonnollinen yhdyskunta =
religionssamfundet Finlands Adventkyrka (samfundet har ett svenskt namn)
Solbacka-niminen tila = *lägenheten Solbacka*

Om organisationsformen eller kategorin klart framgår av det svenska namnet, t.ex. om både Oy och Ab ingår i namnet på ett aktiebolag, behövs ingen beskrivning.

Ekokem Oy Ab -niminen osakeyhtiö = *Ekokem Oy Ab*
Malmö teaterförening -niminen yhdistys = *Malmö teaterförening*

Kapiteeli Oy -niminen osakeyhtiö = *aktiebolaget Kapiteeli Oy*
Ortodoksinen Pokrovan seurakunta -niminen uskonnollinen yhdyskunta
= *religionssamfundet Ortodoksinen Pokrovan seurakunta*
(samfundet har inget svenskt namn)

När ett namn av detta slag förekommer i en lag eller förordning används det beskrivande ordet (organisationsformen eller kategorin) både i författningens rubrik och i paragraftexten, i texten dock endast första gången namnet anges.

Oheisrangaistus

= *tilläggsstraff*

oheissakko = *böter som tilläggsstraff*

Vähittäis-

Detalj- (inte "minut-")

vähittäiskauppa = *detaljhandel*

vähittäismyynti = *detaljförsäljning*

Vähä-

vähäliikenteinen

= *lågtrafikerad*

vähämerkityksellinen = *av mindre/ringa betydelse*

Vuorottelu-

Alternerings-

Med *alterneringsledighet* avses ett arrangemang genom vilket en anställd blir ledig och en arbetslös arbetssökande anställs för motsvarande tid (lagen om alterneringsledighet 1305/2002).

vuorottelija = *alterneringsledig*

vuorottelukorvaus = *alterneringsersättning*

vuorottelusopimus = *alterneringsavtal*

vuorotteluvapaa = *alterneringsledig(het)*

työvuorottelu = *arbetsalternering*

Nina Nissas

svenska språkenheten vid statsrådets kansli

ÄNDRINGSSÖKANDE UR ÖVERSÄTTARENS PERSPEKTIV

Vid ett seminarium för lagöversättare redde Paulina Tallroth från justitieministeriet ut begrepp som är förknippade med ändringssökande inom förvaltningen. Hon förklarade betydelsen av de många delvis svårtydbara termerna och berättade om vad som följer av rättsmedel. Avslutningsvis pekade hon också på allmänspråkliga termer som ibland används fel i ändringssökningssammanhang och på situationer när termerna kan ha dubbel betydelse.

Grundläggande begrepp

En förutsättning för att ett samhälle är tryggt är att samhället omfattas av *rättsskydd*. Den svenska termen *rättsskydd* innebär dels att medborgarna skyddas mot kränkningar av de medborgerliga rättigheterna (**oikeussuoja**, äv. **oikeusturva**) och dels att medborgarna har rätt att söka ändring i beslut som fattats (**oikeusturva**). För ändringssökande finns *rättsmedel* (**oikeussuojakeino**) som medborgarna kan använda för att värna om sina rättigheter.

Ett tryggt samhälle omfattas också av *rättssäkerhet* (**oikeusturvallisuus, oikeusvarmuus**), vilket innebär förutsägbarhet i fråga om beslut.

I föredraget berörde Paulina Tallroth inte civil- och straffprocessuella termer. Artikeln behandlar därför enbart rättsmedel inom förvaltningen.

De lagar som i detta fall beaktas är *förvaltningslagen* (434/2003) (**hallintolaki**) och *förvaltningsprocesslagen* (586/1996) (**hallintolainkäyttölaki**).

Begreppet överklagbarhet (**valituskelpoisuus, överklagbar – valituskelpoinen**) innebär att det är möjligt att söka ändring i ett beslut genom att använda rättsmedel, eftersom beslutet inte har vunnit laga kraft och det inte föreligger förbud mot omprövning eller besvär. Motsatsen är *oöverklagbarhet* (**valituskelvottomuus**).

Ändringssökande

Ändringssökande är en övergripande term. De centrala termerna i fråga om ordinärt ändringssökande inom förvaltningen är *rättelse av fel, omprövning* och *besvär*. När det finns ett uppenbart sak- eller skrivfel i ett förvaltningsbeslut kan en part påtala eller myndigheten själv ta initiativ till *rättelse av fel* (**korjaus, korjaaminen**).

Ändringssökande genom *omprövning* kan en part använda för att få ett förvaltningsbeslut ändrat eller upphävt utan att ärendet förs till

domstol. Ansökan riktas till den övervakande myndigheten, som också kan vara den myndighet som fattat beslutet, eller en annan myndighet på samma nivå, eller t.ex. en övervakningsnämnd. Om det föreligger rätt till omprövning finns det bestämmelser om det i speciallagstiftningen, dvs. den lag som gäller för ärendet.

Rätten att anföra besvär framgår av en *besvärsanvisning* (**valitusosoitus**), annars ges *upplysning om besvärsförbud* (**ilmoitus valituskiellosta**) eller så kan oöverklagbarhet gälla för ärendet. Besvär riktas till en högre myndighet eller domstol.

Utöver de ordinära rättsmedlen finns det *extraordinärt ändringssökande* (**ylimääräinen muutoksenhaku**) med hjälp av *de extraordinära rättsmedlen* (**ylimääräinen muutoksenhakukeino**) *klagan* (**kantelu**), återställande av försutten *fataljetid* (**menetetyn määräajan palauttaminen**) och återbrytande (**purku**). De extraordinära rättsmedlen används för att ändra beslut som vunnit laga kraft. En klagan som godkänns innebär att beslutet undanröjs. Återställande av försutten fataljetid innebär att det ges tid för ny behandling av ärendet. Återbrytande av beslut innebär att beslutet "tas tillbaka" och ärendet kan behandlas på nytt.

Förvaltningsklagan (**hallintokantelu**) och *klagomål* (**kantelu**) behandlades mera ingående i en artikel av Paulina Tallroth i Språkråd 2/2014. Då det gäller *förvaltningsklagan* och *klagomål* behöver den som tar initiativet till förvaltningsklagan och klagomål inte vara part i ärendet. Det kan vara "var och en" som vill garantera god förvaltning resp. vill påtala att någon förfarit lagstridigt eller underlåtit att fullfölja sin skyldighet.

Verb och uttryck som hör ihop med ändringssökande

I samband med ändringssökande används särskilda verb och vissa uttryck.

När det gäller att påtala ett uppenbart sak- eller skrivfel heter det att *yrka på rättelse* (**korjaus, korjaaminen**, 8 kap. i förvaltningslagen)

Det heter *söka ändring genom omprövning* (**hakea muutosta oikaisulla**) eller *begära omprövning av* (**oikaisu**, kapitel 7 a i förvaltningslagen). Omprövning är ett s.k. första rättsmedel. Om det föreligger rätt till omprövning kan man inte först anföra besvär.

Det heter *överklaga genom besvär, söka ändring genom besvär* (**hakea muutosta valittamalla**). Uttrycket "besvära sig" kan inte användas för översättning av **valittaa** i betydelsen **valitus**. Däremot kan man *anföra besvär över* (**valittaa**).

I fråga om besvär är det värt att notera att besvär ska uppfattas som pluralis och bestämd form av besvär är *besvären*.

Valittaja översätts med *den som anför besvär*.

Inom förvaltningen är resultatet av omprövning eller besvär *ett beslut* (**ratkaisu**) vare sig det är en myndighet eller domstol som fattar det.

I beslutet heter det att partens *yrkanden bifalls, avslås eller avvisas* (**hyväksyä, hylätä vaatimus**). *Ärendet kan lämnas utan prövning* (**jättää vaatimus tutkimatta**) t.ex. till följd av bristande behörighet eller för att fristen har löpt ut.

Det (föregående) *beslutet* kan *undandröjas, upphävas, återlämnas/återförvisas* (**poistaa, kumota, palauttaa/siirtää päätös**). Om beslutet *undandröjs* innebär det att beslutet bortskaffas, att det aldrig borde ha kommit till. *Upphävs* beslutet slutar det att existera, det har kommit till på felaktiga grunder. Om ett beslut *återlämnas* eller *återförvisas* går det tillbaka för behandling vid x-myndigheten. Verben förekommer ofta i kombination, t.ex. *upphävs och återlämnas till*.

Laga förfall (**laillinen este**)

Översättarens perspektiv

Termerna för ändringssökande är kanske inte det centralaste i den text som översätts utan de kommer kanske in som en bisak, men det är viktigt att hitta den rätta svenska termen med en gång. Skribentens formulering är avgörande för att översättaren ska ha möjlighet att orientera sig fram till rätt term.

Hur är det då värt för översättaren att gå tillväga?

Förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen ligger till grund för ändringssökande i förvaltningsbeslut. I 8 kapitlet finns bestämmelser om rättelse, i 7 a kapitlet bestämmelser om omprövning och i 8 a kapitlet om förvaltningsklagan.

Gäller frågan en part går man till speciallagstiftningen, dvs. vad som sägs om ändringssökande i den eventuella lag som texten behandlar.

När det gäller de extraordinära rättsmedlen *klagan* (**kantelu**), *återställande av försutten fataljetid* (**menetetyn määräjän palauttaminen**) och *återbrytande* (**purku**) hänvisade Paulina Tallroth till 59, 61 resp. 63 § i förvaltningsprocesslagen.

Allmänspråkliga begrepp

Paulina Tallroth hade rubricerat sitt föredrag "Kan jag söka ändring genom att lämna in klagomål?" och hon besvarade frågan med nej, och pekade på situationer där allmänspråkliga begrepp används fel eller har dubbel betydelse.

Klagomål är ett allmänspråkligt begrepp och används också t.ex. i uttrycket "klagomål till Europadomstolen".

Till Opinionsnämnden görs *en anmälan* (**kantelu**). **Hallintokantelu** används för *klagomål* till JO eller JK till åtskillnad från **prosessuaalinen kantelu** som är det extraordinära rättsmedlet *klagan* som enligt lagen endast heter **kantelu**.

Termerna inom privaträtten är mindre klara än termerna inom förvaltningsrätten: **oikaisuvaatimus** = *rättelseyrkande* (12 kap. 18 § i vattenlagen).

Mera ingående om klagomål till de högsta laglighetsövervakarna och hur grundläggande rättigheter övervakas kan man läsa i Paulina Tallroths artikel på webben med den svenska titeln "Vem vakar över våra rättigheter?". Artikeln finns också tillgänglig på finska och engelska.

För seminariedeltagarna blev föredraget en järnranson om ändringssökande i förvaltnings-sammanhang och en sammanfattning av de vanligaste termerna i ämnet.

 Gunilla Garoff

PÅ NYA PLATSER

Statsrådets förvaltningsenhet inledde sin verksamhet den 1 mars 2015. Alla ministerie-översättare och översättarna vid den tidigare translatorsbyrån är efter organisationsförändringen placerade i svenska språkenheten vid statsrådets kansli. Översättarnas e-postadresser har formen fornamn.efternamn@vnk.fi.

Vem	Var	Varifrån	Tfn/e-post
Katri Hautamäki	Svenska språkenheten, övertranslator 22.2.2016		0295 160 199 katri.hautamaki@vnk.fi
Nina Nurmi	Svenska språkenheten, translator 1.2–31.12.2016		0295 160 026 nina.nurmi@vnk.fi
Irina Pirilä	Europaparlamentet i Luxemburg 1.1–31.12.2016	Svenska språkenheten (tjänstledig)	
Sonja Tiilikainen	Svenska språkenheten, högskolepraktikant 1.6–31.8.2016		0295 160 221 sonja.tiilikainen@vnk.fi
Ann-Marie Wikström	Svenska språkenheten, translator 1.6.2016		0295 160 246 ann-marie.wikstrom@vnk.fi
Linn Wilhelmsson	Svenska språkenheten, högskolepraktikant 16.5–15.8.2016		0295 160 466/ linn.wilhelmsson@vnk.fi
Agneta Åfeldt	Pensionerad 1.5.2016	Svenska språkenheten	

**SPRÅKRÅD ÖNSKAR SINA LÄSARE
EN SOLIG SOMMAR!**

STATSRÅDETS KANSLI